

Sygn. akt II Ca 144/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 czerwca 2018 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski

Protokolant: stażysta Sylwia Piwowarczyk

po rozpoznaniu w dniu 20 czerwca 2018 roku w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Dyrektora Sądu Okręgowego w Zamościu

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 2 listopada 2017 roku, sygn. akt (...)

I. oddala apelację;

II. zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Dyrektora Sądu Okręgowego w Zamościu na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 900 zł (dziewięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sygn. akt II Ca 144/18

UZASADNIENIE

Na wstępie wyjaśnić należy, że niniejsza sprawa, zgodnie z art. 505¹ pkt 1 k.p.c., sprawa rozpoznana była w postępowaniu uproszczonym. Powód dochodził swojego roszczenia w oparciu o zawartą z pozwanym umowę dotyczącą pełnienia nadzoru autorskiego i domagał się zasądzenia z tego tytułu kwoty 5 898,30 zł tytułem wynagrodzenia za sprawowany nadzór autorski z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych.

Wyrokiem z dnia 2 listopada 2017 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Lublinie na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 5 898,30 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia 20 lutego 2017 roku (pkt I.) i kwotę 2 067 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Wysokość i zasadność wynagrodzenia dochodzonego przez powoda nie były przedmiotem sporu, zaś spór dotyczył jedynie podniesionego przez pozwanego zarzutu potrącenia.

W myśl art. 505¹³ § 2 k.p.c. jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, uzasadnienie wyroku powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. W toku postępowania odwoławczego nie zostały przeprowadzone jakiegokolwiek dowody. Z tego względu, w oparciu o powołany przepis, uzasadnienie w dalszej swej części zostało ograniczone do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie, zaś podniesione zarzuty ocenić należy jako chybione.

Wbrew twierdzeniom strony pozwanej Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowej wykładni art. 505⁴ § 2 kpc, uznając, iż podniesiony przez pozwanego zarzut potrącenia był niedopuszczalny w niniejszej sprawie z tego powodu, że wierzytelność podlegająca potrąceniu nie mogła być rozpoznana w postępowaniu uproszczonym.

Problem, jaki pojawia się w niniejszej sprawie, dotyczy natury zarzutu potrącenia oraz możliwości jego skutecznego zgłoszenia oraz rozpoznania przez sąd w postępowaniu odrębnym. Zarzut potrącenia ma dwoistą naturę: materialną i procesową. Co do zasady podniesienie zarzutu potrącenia w znaczeniu procesowym nie jest uzależnione od wcześniejszego złożenia oświadczenia woli powodowi na gruncie prawa materialnego. Istnieje bowiem możliwość połączenia czynności procesowej z czynnością materialnoprawną, a więc podniesienia zarzutu potrącenia z jednoczesnym złożeniem oświadczenia o potrąceniu w sensie materialnym. Istota zarzutu potrącenia sprowadza się do twierdzenia pozwanego, że dochodzona wierzytelność uległa umorzeniu wskutek potrącenia dokonanego bądź przed doręczeniem odpisu pozwu, bądź w chwili zgłoszenia zarzutu.

Możliwość korzystania z zarzutu potrącenia jest jednak ograniczona, jeżeli chodzi o postępowania odrębne: nakazowe i uproszczone.

W postępowaniu nakazowym, stosownie do treści art. 493 § 3 k.p.c., do potrącenia mogą być przedstawione tylko wierzytelności udowodnione dokumentami, o których mowa w art. 485 k.p.c. Dokumenty te muszą być więc tego samego rodzaju, co te przewidziane dla powoda domagającego się wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. Wymóg ten nie dotyczy jednak sytuacji, gdy do potrącenia doszło jeszcze przed doręczeniem pozwanemu odpisu pozwu. Obowiązek udowodnienia wierzytelności przedstawionej do potrącenia dokumentami, o których mowa w art. 485 k.p.c., spoczywa jedynie na pozwanym, który jednocześnie z czynnością procesową w postaci podniesienia zarzutu potrącenia chce dokonać czynności materialnoprawnej potrącenia. Na gruncie art. 493 § 3 k.p.c. chodzi o sytuację, gdy oświadczenie o potrąceniu w sensie materialnym jest składane dopiero w toku procesu, a więc po doręczeniu pozwu. Przepis ten nie dotyczy natomiast sytuacji, gdy oświadczenie to zostało złożone uprzednio, a w toku procesu pozwany podnosi tylko zarzut potrącenia w znaczeniu procesowym, powołuje się więc jedynie na fakt umorzenia obu wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej.

Inaczej natomiast przedstawia się sytuacja w postępowaniu uproszczonym. W tym bowiem postępowaniu występuje inne ograniczenie dotyczące możliwości podniesienia zarzutu potrącenia. Zgodnie z treścią art. 505⁴ § 2 k.p.c. powództwo wzajemne oraz zarzut potrącenia są dopuszczalne, jeżeli roszczenia nadają się do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym. Z treści tego przepisu, a konkretnie z użytego sformułowania „zarzut potrącenia jest dopuszczalny, jeżeli”, które jest zgoła inne niż to użyte w art. 493 § 3 k.p.c. „udowodnienie wierzytelności przedstawionej do potrącenia”, wynika, że na gruncie art. 505⁴ § 2 k.p.c. chodzi nie tylko o zarzut potrącenia w sensie jedynie procesowym, ale i zarzut potrącenia w znaczeniu materialnoprawnym. Wymóg nadawania się wierzytelności przedstawionej do potrącenia do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym dotyczy zarówno sytuacji, gdy do potrącenia w znaczeniu materialnoprawnym, a więc złożenia oświadczenia o potrąceniu w rozumieniu art. 499 k.c., doszło jeszcze przed doręczeniem pozwanemu odpisu pozwu, jak i sytuacji, gdy do potrącenia doszło dopiero na etapie postępowania sądowego jednocześnie z dokonaniem czynności procesowej w postaci podniesienia zarzutu potrącenia. W każdej z tych sytuacji wierzytelność przedstawiona do potrącenia musi spełniać wymogi stawiane roszczeniom rozpoznawanym w postępowaniu uproszczonym, a określone w art. 505¹ k.p.c. Z powyższego wynika, iż w postępowaniu uproszczonym nie jest w ogóle dopuszczalne podniesienie i rozpoznanie przez sąd zarzutu potrącenia, jeżeli wierzytelność, która została już potrącona lub dopiero ma zostać przedstawiona do potrącenia, przekracza progi wartości określone w art. 505¹ k.p.c. Wyżej przedstawione stanowisko jest zgodne z poglądem wyrażonym przez Sąd

Najwyższy w uchwale z dnia 13 kwietnia 2005 roku, III CZP 56/05, jak i w wyroku z dnia 6 października 2006 roku, V CSK 206/06.

Natomiast w niniejszej sprawie przedstawiona do potrącenia przez stronę pozwaną wierzytelność wynosiła 25 000 zł, a więc nie mieściła się w granicach określonych w art. 505¹ pkt 1 k.p.c., ani nie należała do żadnej z kategorii wymienionych w art. 505¹ pkt 2 k.p.c. Sąd pierwszej instancji zasadnie więc odmówił rozpoznania tego zarzutu.

Wobec powyższego nie mają już istotnego znaczenia argumenty podniesione przez Sąd pierwszej instancji dotyczące ewentualnej zasadności roszczenia przedstawionego przez pozwanego do potrącenia i jego możliwej podstawy prawnej, a także skuteczności samego potrącenia.

Z podanych wyżej względów zarzuty naruszenia art. 498 k.c. i art. 471 k.c. nie mogły zostać podzielone. Dodać jedynie, że gdyby nawet przyjąć, że wierzytelność pozwanego była wywodzona z umowy i miała oparcie w art. 471 k.c., uwzględnienie zarzutu potrącenia nie byłoby możliwe z uwagi na wysokość tej wierzytelności, która przekracza dopuszczalny próg przewidziany w postępowaniu uproszczonym (10 000 zł – wg stanu prawnego z daty wniesienia pozwu).

Strona pozwana nie ma także racji podnosząc, że Sąd Rejonowy naruszył przepis art. 505⁷ k.p.c. poprzez jego niezastosowanie. Nie sposób zgodzić się z tym, że w niniejszej sprawie zachodziła potrzeba jej rozpoznania z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym. Wbrew twierdzeniom strony pozwanej sprawa ta nie należała do szczególnie zawiłych ani nie zachodziła potrzeba dopuszczenia dowodu z opinii biegłego. Za tym, że sprawa jest szczególnie zawiła nie przemawia fakt dopuszczenia przez Sąd dowodu z przesłuchania stron, czy zobowiązania stron do precyzowania swoich stanowisk w pismach procesowych, co zdaje się sugerować strona pozwana w uzasadnieniu wywiedzionej apelacji. Są to bowiem zwykle czynności procesowe, do których przeprowadzenia sąd jest uprawniony również w postępowaniu uproszczonym. Natomiast fakt podniesienia przez stronę pozwaną zarzutu potrącenia, który w świetle art. 505⁴ § 2 k.p.c. nie może być rozpoznany w postępowaniu uproszczonym, czy byłby zarzutem zawiłym faktycznie bądź prawnie, nie stanowi podstawy do tego, by sprawę rozpoznać w postępowaniu zwykłym, z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym.

Skarżący nie sformułował innych zarzutów naruszenia przepisów prawa procesowego (zarówno jeżeli chodzi o postępowanie przed Sądem pierwszej instancji jak i rozstrzygnięcie o kosztach procesu). Sąd Odwoławczy z urzędu uwzględnia zaś tylko naruszenie prawa materialnego oraz nieważność postępowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 roku, II CSK 400/07). Z uwagi na wynik postępowania odwoławczego nie było podstaw do zmiany rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c., zasądzając od pozwanego na rzecz powoda kwotę wynagrodzenia pełnomocnika powoda – radcy prawnego zgodnie z § 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1804, ze zm.).

Z tych względów na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.